

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/L. Poštali predal št. 345. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393

Ljubljana, 3. maja 1934

Naročnina za štiri leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vsa leta 80 Din. V Italiji za vsa leta 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Štev. 18. Leto VI

Treskavi plini

Voda, eksplozivni plini in premogov prah so največji sovražniki rudarja

Konec prejšnjega meseca nas je bolešno prizadela vest o veliki rudarski nesreči v premogovniku Kaknju v Bosni; katastrofa je zahtevala 127 človeških življenj. Ta katastrofa je po svojem obsegu največja dosežanja rudniška nesreča ne samo v Jugoslaviji, temveč na vsem Balkanu. Zato ne bo odveč, če posvetimo nekoliko vrstic raznim slučajnostim v rudniških podjetjih in se za nekaj minut pomudimo pri nevarnostih, ki jim je izpostavljen rudar.

Rudarjevo življenje spravljajo v nevarnost ne samo odlomi stropnih in stranskih sten, odlomi celih odkopov, jamski požari, nezadostna varnost v shaftih, rovih in strmih nizkopih, temveč tudi sama mehanizacija dela, ki je v ozkih prostorih navezana na različne naprave na električni pogon ali pa na pogon s stisnjanim zrakom. Toda vse te nevarnosti, čeprav jih ne kaže podcenjevati, saj zahtevajo marsikatero človeško življenje, niso takšne prirode, da bi povzročale večje katastrofe. Hude nesreče v rudarskih revirjih izvirajo od vode, treskavih plinov in eksplozij premogovega prahu.

Nevarnosti nenadnega poplavljenja jamskih prostorov so posebno velike v takšnih rudarskih revirjih, ki mejé na sloje apnenca ali se pa nahajajo celo sredi med njimi. V teh slojih so namreč prav pogosto podzemeljske votline, polne vode, ki utegne nepričakovano vdreti v jamske rove.

Kaj so treskavi plini? Jamsko ozračje, ki spravlja v nevarnost človeško življenje, je lahko dvoje. Prvo je tako imenovano medlo ozračje, kjer nastane nenadoma pomanjkanje za dihanje potrebnega kisika. Takšno ozračje je predvsem posledica nezadostnega zračenja jame; poslabša ga pa še poraba kisika pri preperevanju jamskega lesa in dihanje ljudi in živali, ki se uporabljajo pri rudarskih transportih. Drugo je tako imenovano eksplozivno ozračje; v njem so razni plini, ki utegnejo, če jih je preveč, povzročiti katastrofalno eksplozijo. Če pride plamen svetiljke še za tako kratek trenutek v neposreden stik s temi plini, ali če nastane kratki stik, ali pa pri nepravilnem odstreljevanju se vžge mešanica eksplozivnih plinov in nastopi jamska eksplozija. Tudi premogov prah igra pri tem veliko, v nekaterih slučajih celo najstrahotnejšo vlogo. Ze pri nezadostnem odstotku metana (eksplozivnega jamskega plina) v zraku se metan užge, vendar brez eksplozije. Katastrofa nastane šele pri nadaljnjem stopnjevanju metana v ozračju in doseže največjo moč pri 10 odstotkih. Ze pri 2 odstotkih eksplozivnega plina

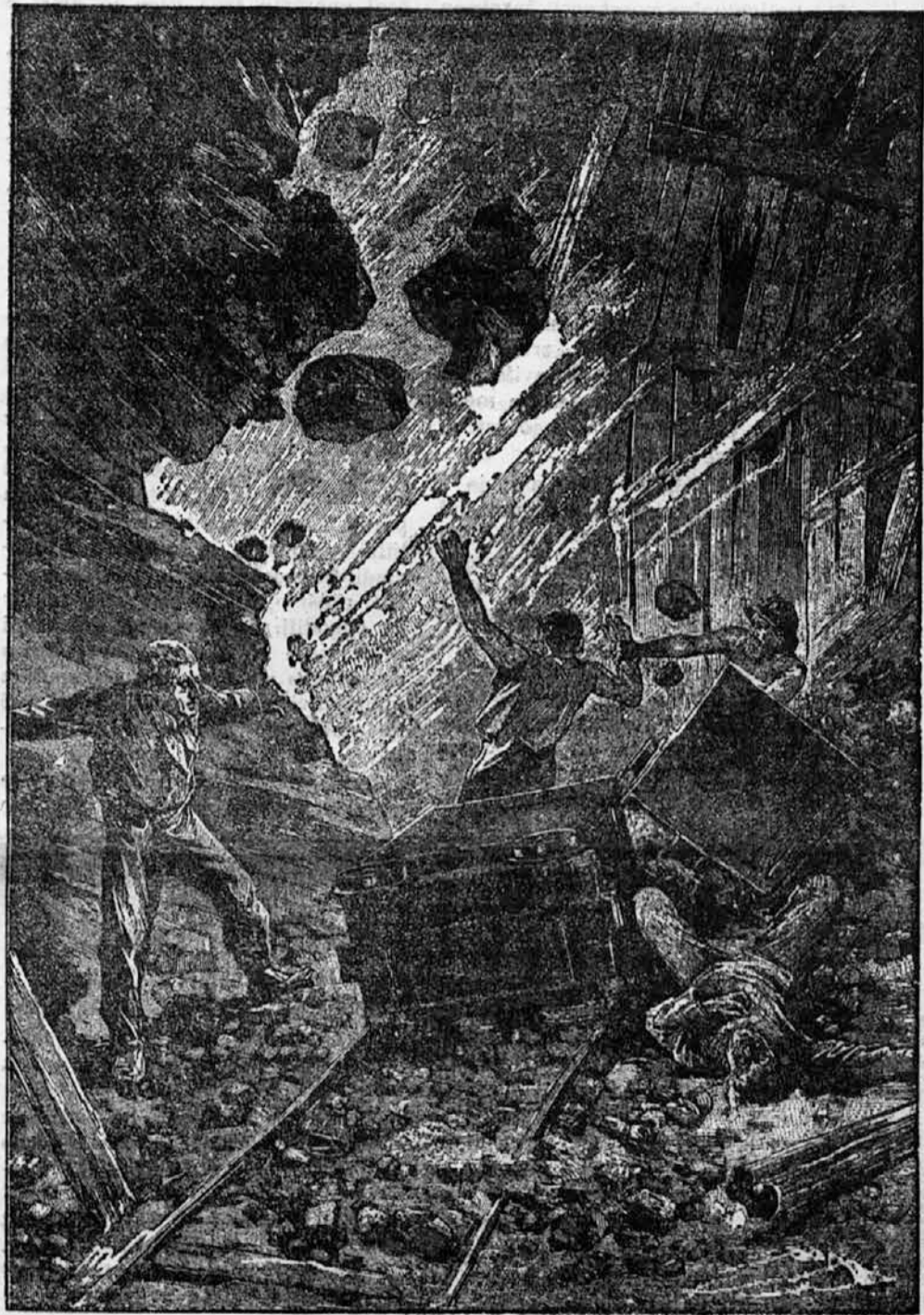
na v jamskem ozračju je prepovedano odstreljevanje.

Ali je mogoče preprečiti eksplozije jamskih plinov? Vsa modernizacija rudarskih obratov v zvezi z napredkom tehnike in prirodnih znanosti stremi po tem, da se rudar zavaruje pred nevarnostjo takšnih katastrof. Toda vzlic vsej opreznosti se doslej še ni posrečilo preprečiti nesreč. Dogajajo se povsod, v vseh državah, tudi tam, kjer bi človek mislil, da so tehniške naprave tako izpopolnjene, da je sleherna nesreča izključena. Courrière, Neurode, Alsdorf, Maybach, Osek — sama imena rudarskih revirjev, kjer so se v zadnjih tridesetih letih zgodile tolikšne ali celo še večje nesreče od katastrofe v bosanskem Kaknju. Največja rudarska katastrofa vseh časov se je pa pripetila 10. marca 1906. v Courrièru na Francoskem; takrat je ubilo 1300 rudarjev.

Ta nesreča je zato zahtevala toli strahotno število žrtev, ker se je prvotna eksplozija premogovega prahu razširila po podzemeljskih rovih na tri obrate, ki so bili zaradi nesmotrene ventilacije med seboj zvezani. Smrt je takrat razsajala po rovih, ki so skupno merili 110 kilometrov, in na površini nič manj ko 400 hektarjev!

Pa skušajmo nazorno predočiti, kako pride do eksplozije jamskega plina!

Če je v ozračju rudnika dosti jamskega plina, je dovolj, ako pride 650° C vroč plamen samo za 10 sekund v neposreden stik z ozračjem, da nastane eksplozija. Pri tem zraste temperatura za trenutek na 2150° C (ta vročina je tolikšna, da se stope vsi kovinski deli v rovu!), potem za-

Eksplozija treskavih plinov

čne pa spet naglo padati na normalno jamsko toploto. Prostornina plinov po eksploziji postane devetkrat

tolikšna, posledica je strahovit pritisk: poleg silne vročine drugi smrtonosni činitelj. Zda pa pogledjmo, kaj se dalje zgodi!

Plini so se torej pri eksploziji razširili na devetkratno prostornino. Potem se hitro ohladi in s tem tudi skrčijo na prejšnji volumen.

Vodna para, nastala od razkroja metana pri eksploziji, se zgosti v vodo, le-ta ima spet mnogo manjšo prostornino od svoje pare. Posledica tega skrčevanja je, da nastane brezračni prostor — tako imenovani vakuum — vanj pa udari nagli dotok zraka. Ta naval zraka povzroči protipritisk, ki je tolikšen kakor napetost par v parnem kotlu železniške lokomotive; to je že tretji smrtonosni činitelj pri eksploziji metana.

Toda strahot eksplozije s tem še zmeraj ni konec.

Premogov prah, ki ga je časih dovolj v jamskem ozračju, eksplozija ga pa napravi še več, se vname in lahko zanese katastrofo še v druge rove.

Se nadaljuje na 4. strani.

Ena izmed najhujših rudniških nesreč je bila oktobra 1920 v Alsdorfu: ubilo je 250 rudarjev.

Bolezni in smrt znamenitih mož

Ali veste, za čim so umrli Tizian, Goethe, Tolstoj, Beethoven, Dante in Shakespeare?

Kdor se kaj zanima za dela velikih umetnikov in učenjakov, se mu bo prej ali slej porodilo tudi vprašanje, kako so ti ustvarjalci nesmrtnih kulturnih vrednot živeli in umrli. Saj individualne posebnosti in obseg umetniškega ustvarjanja niso odvisne samo od nadarjenosti, temveč nanje kaj pogosto vplivajo slučajnosti življenja: tako na primer gmotne skrbi in bolezni časih njih delo zavirajo, drugič spet pospešujejo, da, utegnejo celo iz temelja izpremeniti način umetniškega ali znanstvenega ustvarjanja.

Z biološkega stališča je razumljivo, da je večina velikih mož najpopolneje ustvarjala v neugnani mladeniški sili ali pa v dobi moške zrelosti in da je prirodna starost postavila tudi njihovem delovanju prirodne meje. Toda to pravilo ima mnogo izjem. Naj nekatere naštejemo.

Znameniti slikar Tizian je neupogljivo ustvarjajočo silo naslikal »Pietà« in »Trnjevo kronanje«, ko mu je bilo 99 let; umrl ni za starostno oslabelelostjo, pobrala ga je kuga.

Zivljenjska sila francoskega filozofa Voltaira, njegova delavnost in cinična dovornost niso še v njegovem 84. letu skoraj nič popustile, čeprav je še v tej visoki starosti delal po 18 do 20 ur na dan. Svojo starostno bolezen (hipertrofijo prostate) si je sam zdravil, ker ni zapadal zdravnikom. Zdravje si je pa največ izpodkopal s preobilnim zahajanjem na prireditve tedanje družbe in zaradi prevelikega uživanja močne kave in opija.

Največji nemški pesnik Goethe je umrl za nekakšno hripjo, ko mu je bilo 83 let; ruski pisatelj Tolstoj je na neki majhni ruski železniški postaji, ko je bežal z Jasne Poljane v samostan, obolel za vnetjem pljuč in umrl, star 82 let; nemški filozof Kant je živel na moč preprosto in redno ter je čakal 80 let — vsi ti trije so dokaz, da more človek duhovno ustvarjati do visoke starosti.

Italijanski skladatelj Verdi je s 74. leti ustvaril »Othello«, ko mu je bilo 80 let, pa »Falstaff«.

Avstrijski skladatelj Haydn je umrl star 77 let za splošno oslabelelostjo; do 71. leta si je ohranil popolno umetniško intuicijo. — Skladatelj Bach je pa oslepel po ponesrečeni operaciji črne pege in umrl v 85. letu starosti.

Avstrijski pisatelj Grillparzer je kot 81letnik podlegel kapi. Takšna smrt je bila namenjena mnogim velikim ljudem, posebno epileptikom, med drugimi tudi francoskim pisateljem in pesnikom Flaubertu, Stendhalu in Victorju Hugoju.

Nasilne smrti sta umrla Neronov učitelj, modrijan Seneca in francoski kemik Lavoisier. Prvega je obsodil Neron na smrt, češ, da je koval proti njemu zaroto, prepustil mu je pa, da si sam izbere način smrti. Seneca si je dal prerezati žile na roki, ker mu to ni šlo dosti hitro, je izpil še strup, in ko mu še to ni zadoščalo, se je dal zadušiti v vročih parah. Lavoisier, eden izmed utemeljiteljev kemije, je končal v strahovladi francoske revolucije na morišču; prošnjo, naj bi usmrtevec za par ur odgodili, da bi mogel dokončati neko svoje že skoraj dogotovljeno znanstveno delo, so mu odklonili z utemeljitvijo, da »republika nič več ne potrebuje učenjakov ne kemikov«.

Ruski pesnik Lermontov je padel v dvoboju, ko mu je bilo šele

27 let, prav tako njegov rojak, 38letni Puškin.

Mnogo je velikih ljudi, ki so umrli za rakom: skladatelj Beethoven, pesnik Wedekind, znani pisatelj Strindberg in pesnik Uhland.

Za tuberkulozo so umrli nemški pesnik Schiller, poljsko-francoski skladatelj in pianist Chopin, ruska pisateljica Čehov in Dostojevskij.

Na različne načine so se pokazale posledice sifilitičnih obolenj: pri nekaterih so vse do nastopa težke paralize prinesla periodo nezaslišane ustvarjalne moči, pri drugih se je pa kaj kmalu pojavil tabes, da so počasi hirali, dokler jim ni bolezen popolnoma razdejala telesa. Spomnimo se samo nemškega filozofa Nietzscheja ali francoskega novelista Maupassanta; prvi je čakal vzlic sifilidi 44 let, drugi skoraj 43 let. Še deset let pred svojim obupnim koncem je Maupassant ustvaril šest velikih romanov, dve drami in 215 novel in krajših povesti, vse mojstrsko napisane. Tudi Nietzschejeva dela so se kopičila z neverjetno naglico v tistih kratkih letih pred izbruhom neozdravljive paralize.

Pri nemških pesnikih Heineju in E. T. A. Hoffmannu, ki sta oba umrla za tabesom, se tudi jasno vidi, kako se je vstrec z boleznijo razvijal način njunega ustvarjanja.

Slavni skladatelj Wagner je umrl za naduho, filozof Schopenhauer za koronarno sklerozo.

Nalezljive bolezni, za današnjo vedo nedolžna reč, nekoč pa najhujša šiba božja, so pobrale velikega italijanskega pesnika Dantega, slavnega angleškega dramatika Shakespeara in ruskega skladatelja Čajkovskega; prva dva sta umrla za tifusom, ta pa za kolero.

Čudni novci

Na karolinskem otoku Yapu imajo najtežje »kovance«. Pri njih je novček »feca« toliko kakor naša »nežka« (50 par). To so okrogli kamni z »knjjo v sredi. Po kupni vrednosti je veli-

kost in teža različna. Najmanjšim je premer 30, največjim pa 75 centimetrov, v teži je pa razlika od 6 do 70 kilogramov. Bogataš na Yapu je v resnici »težak«. Za največji »feca« se dobi na otoku Yapu 10.000 kokosovih orehov.

Najmanjše kovance, zato pa prave prave kovance imajo v Indiji. Novec je iz čistega zlata, majhen je pa tako kakor bucikina glavica. *

Boksaške rokavice s kovinastimi gumbi

Za olimpijske igre pred dvatisoč leti so si grški borci prevezali pesti z usnatimi pasovi, v katere so bili vkovani robati kovinasti gumbi, samo zato, da so svojega nasprotnika lahko temeljiteje obdelovali. Pri nekaterih borbah je bilo celo v navadi, da sta borca držala v rokah okroglo kamne ali pa kovinaste kroglice. Zvečine je bila borcu nasprotnikova glava najljubša tarča.

Povsem naravno je, da so bile take borbe sirove in krvave. Zmagal je tisti, kdor ni bil ranjen. Največjo slavo je pa žel tisti grški borec, ki ni bil ne sam ranjen, pa ni ranil tudi svojega nasprotnika, temveč je spretno napadal, še spretneje pa odbijal nasprotnikove udarce, dokler ga ni h koncu zdelal do onemoglosti. *

Japonska poezija v praksi

Na Japonskem stoje ob cestah deske z velikimi napismi: »Avto, lep si!« Ko privozi avtomobilist bliže, bere pod tem napisom:

Lep si, avto, hiter ko veter, nič se ne more primerjati s tvojo močjo; ne zlorabljal svoje lepote, svoje hitrosti in svoje moči! Bodi obziren s svojim ubogim bratom: s psom, s psom in s peščem. Pes se boji tvojih pnevmatik, glej da ga ne povoziš, da mu ne zlomiš hrbtnice, dai mu malo prostora ob cestnem robu, saj ne potrebuje dosti. — Konja je strah tvojih eksplozij, tvoj dim in tvoj smrad ga omamljata, prizanesi, kolikor moreš, vsaj njegovemu nosu! — Pešec je očitno tisti, ki ti ga je najmanj mar. Zate on sploh ne obstoji; vzlic temu imej usmiljenje z njim. Mogoče bo jutri tudi on avtomobilist!

Shawov avtogram ali kdor zna pa zna!

Leta in leta se je dal Bernard Shaw po mili volji oblegati od oboževalcev obeh spolov; leta in leta se je dal v vseh mogočih položajih fotografirati in intervjujati. Zdaj se je pa vsega tega že naveličal in zbeži, če količkaj zasluži, da hoče kdo k njemu.

O tem preobratu znamenitega pisatelja pa ni nič vedela neka mlada in ljubka, zraven pa močno vsiljiva gospodična, ki je s svojim nastopom povzročila tragikomičen incident v Mentonu. Ljubko dekle, elegantna Parižanka, se je nekega dne pojavila na morski obali v Mentonu in odkrila Shawa, kako plava po mirnem morju. Kakor navadno se je Shaw treniral v plavanju in bil kar vidno vesel, da ga izjemoma ni zasledovalo nobeno krdelo navdušenih občudovalcev.

Toda delal je račun brez male Pa-

rižanke. Kakor bi trenil, je vrgla obleko s sebe in se prikazala v najmodernejšem kopalnem kostumu. Prav za prav je bil le nekakšen šal, ki si ga je ovila okoli života in zavezala za vratom kakor ovratnico. Kar je bilo mladih gospodov v kopalnišču, so bili nad zunanostjo mlade Parižanke na moč navdušeni. Toda njej ni bilo do njih, temveč samo do Shawa. Za drznim skokom se je zagrnala v vodo; pri tem so opazili, da ima v desnici droben mošnjčič iz gumijskega. Pokazalo se je, da se zna mala Parižanka imenitno potapljati in odlično plavati. Kmalu je bila pri nič hudega ne slutečem Shawu, potegnila iz mošnjčiča papir in svinčnik in vzkliknila:

»O, ljubi gopod Shaw, dajte mi vendar avtogram!«

Razsrjen nad tolikšno vsiljivostjo ji je Shaw obrnil svoj pesniški hrbet in odplaval drugam. Toda dekle se ni dalo odgnati; vteplo si je bilo v glavo, da hoče dobiti od slavnega pesnika avtogram v vodi. In tako se je razvila med obema groteskna igra:

kamorkoli je zaplaval Shaw, vselej ga je mala Parižanka dohitela, se pojavila zdaj na njegovi levici, potem spet na desnici, in vselej ga je lepo zaprosila: »O, ljubi gospod Shaw, dajte mi vendar avtogram!«

Naposled je pesniku pošlo potrpljenje. Pognal se je proti vsiljivki, jo zagrabil za lase in jo nekajkrat korenito potopil. Nato je meni nič tebi nič plaval dalje, medtem se je pa mlada Francozinja vsa ogorčena obrnila proti obali.

Tam je poklicala stražnika in mu povedala, da jo je hotel stari Anglež, ki plava tam zunaj, brez slehernega vzroka — umoriti.

Stražniku, ki Shawa že dolgo pozna, se je stvar zdela močno čudna. Toda služba je služba; hočeš nočeš je moral vzeti njeno ovadbo na znanje. Ko je pesnik prišel iz vode, ga je stražnik pozval, naj gre z njim, da napravita zapisnik o »poskušenem umoru«. Toda na srečo so se prijavi priče, ki so videle, kako se je stvar odigrala. Tudi Shaw sam je pojasnil, zakaj je bil tako nevljuden.

Stražnik zato zadeve ni vzel na zapisnik in je malo Francozinjo precej na kratko odslovil. Še tisti dan jo je na tihem pobrisala iz Mentona. *

Zato je pa Shawa neka druga tem bolj ugnala v kozji rog.

Nekega dne je k mojstru, ko je ravno pisal svojo najnovejšo dramo, prišla neka dama in ga prosila za podpis. Shaw ji je vljudno odgovoril, da naj si poišče za takšne reči koga drugega. Toda dama se ni dala ugnati; vzela je iz torbice kos papirja in nanj napisala: »Ne slišim, ker sem gluha.«

Shaw je nejevoljno skomignil z ramenj in napisal pod njene vrstice: »Ne dajem avtogramov.«

Tedaj je mlada dama vstala, spravila listič v torbico in se pesniku ljubeznivo nasmehnila.

»Najlepša vam hvala! Kot človekoljuba vas bo gotovo veselilo, če vam povem, da imam popolnoma zdrava ušesa.«

Pravijo, da je Shaw precej robato zaklel...

Vselej, kadar si čistiš zobe, pomaga

ZOPER ZOBNI KAMEN

SARGOV KALODONT

Zaljubljena žeparica

Los Angeles, v aprilu.

Neki delevktiv hollywoodske kriminalne policije je že delj časa opazoval neko mlado damo, ker se mu je zdela sumljiva. Imela je navado iti v takšne avtobuse, ki so bili nabito polni ljudi, se prerinila v največjo gnečo in nekaj postaj dalje spet izstopila; in takrat bi človek prisegel, da je ta ali oni potnik prestrašeno planil pokoncu in začel vpiti, da mu je izginila denarnica.

Detektivu se je po dolgem opreznju vendarle posrečilo zalotiti taticeo pri dejanju; odpeljal jo je na policijo. Med tem ko je tam odločno tajila, so pa preiskali njeno stanovanje in našli nič manj ko sedemnajst denarnic in dvanajst zlatih zapestnih ur.

Zdaj šele je mlada dama — stenotipistka Maud Evert — med solzami priznala, da je res kradla. Toda iz same ljubezni. Do vratu je namreč zaljubljena v nekega mladega filmskega igralca, toda na žalost je že leto dni brez službe; če bi mu priskrbela tisoč dolarjev, bi si pa lahko »kupile« primerno vlogo. In to vsoto mu je hotela zbrati.

Novo hlače

Berlin, v aprilu.

»Tako, tele bi pomerili,« je rekla dama, ko si je temeljito ogledala temnomodre otroške hlače. Prodajalka je pogledala fantka in potem hlačke in dejala, da mu bodo gotovo prav. Ko sta se potem še domenili za stran cene in kakovosti — matere bi zmerom rade, da bi njihov sinček nove hlače prav dolgo nosil — je hotela dama prijeto fantka za roko in ga odpeljati v zrealno kabino, kjer pomerjajo obleke.

»Kaj naj pa to bo...« Ni verjela svojim očem. »Pa vendar ne boš tukaj kar vpriču vseh ljudi!...« Sama ni vedela, ali naj bi se srdila ali smejala, zakaj mali mož je ravno smuknil iz svoje druge hlačnice in stal zdaj v sami srajčki pred pultom. Seveda si ni malček nič hudega pri tem mislil; v zrealni kabini še nikdar ni bil, in tako se je v svoji nedolžnosti kar vpriču vseh slekel. Sicer pa stvar ni bila tako huda, drugače se ne bi gospodična za pultom tako od srca smejala.

Usodna biljardna krogla

Budimpešta, v aprilu.

Močno nenavadna je ta zgodba, in da se njeno poslednje dejanje ne odigrava na sodišču, je človek skoraj ne bi verjel.

Neki Budimpeštanec je igral s svojim prijateljem v njegovi vili biljard. Slučajno je udaril kroglo premočno, da je prebila steklo na oknu in padla v sobo sosednje vile. Tam je razbila prekrasno kitajsko vazo. Krogla je bila s svojim uspehom zadovoljna in je obstala.

Ta zanimiva zgodba pa ni napravila na policijo nikakega vtisa, ker ji nihče ni verjel. Šele tedaj, ko se je mala tipkarica raztogotila in povedala igralčevo ime, so njenemu pripovedovanju vendarle verjeli in poklicali igralca k zaslišanju.

Igralec je izjavil, da mlade dame ne pozna. Tedaj je pa udarilo iz dekleta: »Kaj? Saj si vendar že leto dni dopisujeva!«

Umetnik je malo pobrskal po svojem spominu in se res spomnil, da dobiva že leto dni pisma od neke mlade dame, ki ga vzpodbuja, naj vzdrži. Pisala mu je, da mu bo kmalu poslala večjo vsoto, ki mu bo priskrbela vlogo.

Toda to bi menda še precej dolgo trajalo, zakaj mala Maud je »zbrala« šele dve sto dolarjev. Igralec se bo pa moral tej podpori hočeš nočeš odreči, ker pojde zaljubljenka za nekaj časa na ričet.

Vendar igralcu zaradi tega ne bo treba obupavati — in to je ravno tragikomično pri vsej istoriji — zakaj proces je filmske mogotee spel opozoril nanj. Spomnili so se, da so bili prej z njim zadovoljni, in so mu dali novo večjo vlogo.

Toda katastrofa se je šele začela. Neki drugi fantek, ki je izprva samo odprl usta na stečaj in osuplo opazoval, je zdaj začel od zadovoljstva poskakovati in vpiti: »Hej, ali te ni sram, da stojiš v sami srajci?« To je malega junaka razsrdilo. Stisnil je pesti in planil proti predrznežu, da se je takoj obrnil in zbežal. In tedaj se je začel lov, kakršnih v trgovini pač še niso dosti doživeli; spredaj kratkohlačež, ki je obupno klical svojo mater, za njim ogorčeni fantek v sami srajci, in potem še mama, vsa rdeča v obraz, najbrže od razburjenja in napornega teka, mogoče pa tudi zato, ker jo je bilo tako sram...

Naposled, ko so že skoraj vse oddelke trgovine spravili na noge in je zastal promet ter so ljudje deloma ogorčeni, deloma s smehom opazovali divjo gonjo, se je nekemu gospodu posrečilo oba fantka prijeto in ju pripeljati nazaj k materama. In nato so lahko v miru pomerili nove hlačke.

Toda v sobi je ležala angorska mačka. Krogla jo je prestrašila, da je skočila na stol, kjer je gorel ogenj pod samovarom. Mačka je prevrnila samovar in ogenj se je razširil po sobi.

Igralca sta medtem hlastno stekla v sosednjo vilo, da ugasita plamen. Ravno takrat je pa stopila iz druge sobe starejša dama. Ko je zagledala ogenj in v sobi dva neznanca, jo je udarila kap. Nekaj ur nato je umrla. To še ne bi bila vsa nesreča. Stara

dama je v zadnjem času večkrat rekla, da bo vse svoje imetje zapisala svoji nečakinji, in da bo v tem zmišlu izpremenila oporoko. Zaradi nesrečne krogle tega ni utegnila več storiti, in tako je njena nečakinja ostala brez dediščine.

Pa tudi to ne bi bila vsa nesreča. Nečakinja je bila zaročena z nekim trgovcem, ki je vedel, da bo njegova zaročenka danes ali jutri podedovala velike denarje; na ta rovaš je vzela večjo posojilo. Ko je izvedel, da iz dediščine ne bo nič, je zaroko razdril. Njegovim upnikom je to prišlo na ušesa in so zahtevali proglašenje konkurza nad njegovo trgovino.

Spomenik kravi

Spomenike konjem vidimo v vseh mestih; čeprav sedi po navadi na koluju tudi jezdec, pomeni vendar takle spomenik hkratu tudi počastitev živali same. Tudi spomeniki psom, najzvestejšemu človeškemu prijatelju v kraljestvu živali, niso danes več redkost. Celu muli, vrlemu vojnemu tovarišu v gorah, so hvaležni vojaki postavili spomenik. Zdaj pa beremo, da so Američani napravili spomenik na visokem marmornem podstavku sredi plodnih polj farne Carnation Milk Co. v Seattlu v državi Washington — najlepši ameriški kravi, ali da se sodobneje izrazimo, lepotni kraljici med kravami. Napis na tem nevsakdanjem monumentu se glasi:

Tu je živela in človeštvu služila
SEGIS PIETERTJE PROSPECT
molzna krava, rojena 1913.
šampionka (svetovna prvakinja)
poginila 1925.

Toda ta »lepota kraljica« se ni ponašala samo s plemenitim pokolenjem — izviralna je iz znamenitega rodu holsteinskih krav (ene izmed najboljših pasem) — temveč je tudi sama mnogo pripomogla k svoji slavi. Svojemu lastniku je namreč dala nič manj ko 18.700 l mleka in 700 kilogramov sirovega masla na leto.

Društvo nesrečnih zakonskih žen

Pred kratkim so v Avignonu na Francoskem ustanovili »Društvo nesrečnih zakonskih žen«. Društvo si je zadalo nalogo, da bo nesrečnim ženam nadomestilo srečo, ki so jo zaman iskale v zakonu. Pravila društva so strogo moralna. Članice se shajajo samo zato, da druga drugo tolažijo in razvedre. Po 8. uri zvečer ne smejo žene, ki so se vpisale v to društvo, nič več ostati z doma vse doblej, dokler se razmerje med njimi in njihovimi možmi ne popravi in ne obnovi zakonski mir — ali pa pravno izvede ločitev.

Tapete nametu peči

Naši vnuki bodo najbrže poznali naše peči in cevi centralne kurjave le še s slik in iz muzejev. Na Angleškem so namreč začeli izdelovati kovinaste tapete, ki baje popolnoma nadomestijo peči in centralno kurjavo. Te tapete so en milimeter debele, greje jih pa električni tok.

Če le ne bo malo predrago?

Najhujša kazen. Neki udarjeni Anglež iz Birminghama je lani stavil, da leto dni ne bo z živo dušo izpregovoril besede, nobenega človeka pogledal, ne poslušal. Zato se je zaprl v svojo vilo in čakal, kdaj bo leto okoli. Prve mesece je še nekako šlo. Zadnje tedne je pa zapadel v čedalje hujšo nervoznost. Te dni je stavo dobil. V svojem dnevniku je popisal neizrekljive muke, ki jih je prestopal v popolni odrezanosti od sveta. Pravi, da si ne more misliti hujše kazni kakor biti sredi ljudi, pa vendar odrezan od njih. Zato misli, da bi takšna kazen svaričneje učinkovala od temnice, vislice in deportacije. — Tri dni po dobljeni stavi so Angleža odpeljali v blaznico.

Strašna tragedija. Bivši poštni upravitelj v Trbovljah, Mirko Loeske, je v Šiški v duševni zmedenosti ubil s starim vojaškim bajonetom svoje tri otroke, stare 3—7 let. Ko so ga prijeli in zaslišali, se ni zavedal, kaj je storil. Nesrečni morilec se je šele pred kratkim vrnil iz ljubljanske umobolnice.

123 let je učakala Angležinja Katarina Bricklandova. Z njo je te dni umrla najstarejša ženska sveta. Rodila se je leta 1811 na Irskem in je še dobro pomnila konjsko pošto. Ko je hodila v šolo, je še živel Napoleon. Zelo rada je brala časnik, zadnja leta se je pa posebno navduševala ob radiju.

V posnemanje! Severnokitajska vlada je izdala zakon, da osebe izpod 60 let ne smejo slaviti rojstnega dne.

Popoln zakonski mož. V Liverpoolu na Angleškem so razpisali natečaj o lastnostih popolnega zakonskega moža. Odgovorilo je 96.000 žen in deklet. Po njih sodbi mora imeti zakonski mož, če naj bo popoln, te vrline: 1. zvest mora biti, 2. imeti mora zmisel za domačnost, 3. zdrav mora biti, 4. odkrit, 5. otroke mora ljubiti, 6. galanten mora biti, 4. zmisel za humor mora imeti, 8. dosleden mora biti, 9. imeti mora dar družabnosti, 10. ceniti mora domačo kuhinjo in kajpada 11. lep mora biti. Velike so zahteve Liverpoolčank, a hvala Bogu ne prevelike — vsaj pаметi nobena ne zahteva od svojega moža...

Šahovski match za svetovno prvenstvo stoji 6 : 4 za Aljehina. Bogoljubov je v 9. partiji spet izgubil, dobil je pa 10. igro (njegova prva zmaga!) po skoraj 10urnem boju.

Avtomatska zibelka. V Tennesseeju v Ameriki je neki skrben oče napravil zibelko, ki se začne sama zibati, kadar jame otrok vekati. Otrokov glas prestreže namreč poseben mikrofonski zvočni tresljaji pa sprožijo drugo električno napravo, ki zibelko tako dolgo guga, dokler otrok ne preneha kričati.

V Moskvi nameravajo postaviti spomenik, ki naj ovekoveči polarno vožnjo ledolomilca »Čeljuskinca« in rešitev njegove posadke z ledene plošče.

V Parizu so prišla v modo gosja peresa na ženskih klobukih. Kavalirji zdaj pač ne bodo mogli damam delati komplimentov, da se jim klobučki imenitno podajo...

V španskem parlamentu so dobili zvočne (prav za prav zvon), ki ima tako močan glas, da preglasuje vse poslance skupaj. Če bi bili tak zvočne že prej iznašli, bi marsikateremu parlamentu ne bila odšla poslednja ura.

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

65. nadaljevanje

»Mamica,« je vroče zaprosil, »spomni se, kaj si mi še pred nekaj tedni rekla: »Odpustila bom šele tedaj, če bodo odpustili vsi tisti, ki so toliko prestali.« Prišel je dan, ko je treba ko obljubo izpolniti.«

Ilona ni odgovorila. Zdajci jo je premoglo; zaihtela je na ves glas.

»Jokaš se, mamica? In vendar ti nisem ničesar rekel, kar bi te moglo užaliti... Govorim ti kakor govori sin, ki ljubi svojo mater... in svojega očeta... in ki vidi, da sta oba nesrečna in tudi sam ne bo prej mogel biti popolnoma srečen, dokler ne bo dosegel sprave med njima...«

Vem, mamica, da si nekoč dosti prestala zaradi njega, toda od takrat je tudi on mnogo pretrpel zaradi tebe. V uri zmote in strasti je storil velik greh, priznam... Toda kdo je, ki si ne bi imel ničesar očitati? Kdo ni še nikoli grešil? Kdo more reči, da mu ni treba zardeti nad to ali ono uro iz prošlosti?«

Franc se je spustil na kolena. Zakopal je svoje čelo v njene dlani in tiho zašepetal, tako tiho, da je komaj razločila njegov glas:

»Tudi ti, mamica, ki si vendar tako dobra, tako plemenita... in toli neizprosna nasproti drugim — ali lahko rečeš, da si nimaš ničesar očitati?«

Madžarka je še bolj pobesila glavo na prsi.

Zajecljala je:

»O, Franc... povedali so ti?«

»Da, mamica... vse vem!«

»O, moj Bog! Moj Bog!« je zamrmrala s strtim glasom.

Premagana je bila. Krčevito je potegnila sina k sebi.

»Govori, sin moj... zapoveduj, ubogala te bom!«

Franc ji je vroče poljubil roke, potem je vstal. Nežno jo je prijel za roke in jo vzdignil s stola. Ilonin obraz je bil mrliško bled, toda ves upor je izginil z njega. Sin ji je ogrnil šal okoli ramen in jo mehko potegnil proti vratom.

»Kam me pelješ?« je vprašala.

»Na vrt, mamica.«

»Ob tej uri?... Zakaj?«

»Kmalu boš izvedela. Pojdiva!«

Zavila sta na stopnice. Ilonina roka je trepetala v Frančevi.

»Kaj to pomeni?« je osuplo zamrmrala.

»Tako boš izvedela... Le prav malo potrpljenja še, mamica!«

Starega sluga in kuharice ni bilo v veži. Stala sta skrita za glavnimi vrati in gledala, kako sta šla njuna gospa in njen sin mimo njiju.

»Zakaj tako na skrivaj?« je tiho vprašala kuharica. »Zakaj je mladi gospod pustil tujca na vrtu in naju prosil, naj molčiva? In zakaj zdaj pelje gospo k njemu?«

»Glavno je, da ni nič hudega,« je prav tako tiho odgovoril stavec. »Drugega nama ni treba biti nič mar.«

»Prav imaš!«

Med tem sta Franc in njegova mati stopila na prosto in zavila po glavnem drevoredu. Luna ju je oblivala s svojo sinjebelo mesečino. V grmičevju so peli slavčki svojo pomladno pesem. Opojen vonj je vstajal iz cvetlic, vonj preropenja in mladosti. Toplo ozračje je trepetalo od nežnega pomladnega diha. Mati in sin sta nemo stopala med vrstama košatih lip. Rahlo je vodil Franc svojo mater za roko... Kam? se je vpraševala Ilona. Zaslutila je; instinktivno jo je obšlo spoznanje.

Tedaj ji je noga nehoče zastala; zdelo se je, kakor da noče več iti dalje. Toda Franc ni izpustil njene roke, mehko, a vendar z nepremagljivo silo jo je potegnil s seboj.

Zdajci se je iz senc drevov na koncu drevoreda izluščila temna postava. Trenutek nato sta jo oba razločila: bil je neki mož. Počasi jima je stopil naproti in izrekel eno edino besedico, tiho, komaj slišno, s tresočim se glasom:

»Ilona!«

Madžarka je vztrepotala. Obnemela od nenadne groze je obstala.

»Ilona!« je ponovil glas, prav tako tiho, prav tako proseče.

Odgovoril mu je Franc:

»Oče, moja mati je pripravljena pozabiti...«

»Oh, ali je mogoče?« je hripavo kriknil zdravnik.

»Da,« je zamrmrala Ilona, zdaj popolnoma premagana.

In mladi mož je položil materino roko v roko svojega očeta... in obe

»Ideal«

Kongresni trg 3

kemično čiščenje,
barvanje in svetlokanje

roki sta ostali združeni. Tedaj se je Franc obrnil k materi:

»Zdaj veš, mamica, zakaj sem se toliko zamudil. Šel sem po svojega očeta. Izprva ni hotel iti z menoj. Toda jaz sem vedel, da se bo nocoj dosegla sprava med vama, saj je od nje odvisna sreča nas vseh!«

Epilog

Nevihte so prešle, nebo se je zvedrilo. Zavladala je nežna pomladna ljubezen, vstala je preropenja, zrela ljubezen jeseni. In z njima je prišel konec črnih dni trpljenja. Ne za vsel Zakaj tisto kar je enim sreča življenja, je le prepogosto za druge gorje in obup.

Franc in Boža sta čakala svojo srečo in se pripravljala za skupno pot v življenje. Toda njuna sreča je bila grenko razočaranje za nekoga drugega: za Renéja Verniena. — —

Cirila ni več strpelo doma, pri njegovih Ljudmili in Boži; ni mogel dočakati svojega sina, svojega malega Marka, kakor ga je še zdaj imenoval. Nekega jutra se je odločil: povedal je doma, da se odpelje v Pariz, da vidi svojega sina.

Kakor je rekel, je storil. Še tisti dan je sedel na vlak in stal drugo jutro pred Markovim stanovanjem.

Potrkal je.

»Naprej!« je odgovoril mladeniški glas.

Ciril je vstopil.

Treskavi plini

(Nadaljevanje z naslovne strani.)

torej tudi tja, kjer prvotna eksplozija metana ne bi imela smrtonosnega učinka.

Pri eksploziji se metan razkroji in se pojavijo razen že omenjene vodne pare dušljivi in strupeni plini, predvsem pa smrtno nevarni ogljikov monoksid, ki pri vdihavanju razkrajja kri; ta plin je brez barve in brez okusa in je tako strupen, da povzroči že pol odstotka njega primesi v zraku čez nekaj minut globoko omedlevico, po pol ure vdihavanja pa smrt!

Strupeno ozračje po eksploziji reševalna dela v rovih zelo otežuje. — Vsak reševalec mora imeti poseben aparat s čistim kisikom, ki ga vdihava v zastrupljenem zraku; to so tako imenovani Drägerjevi aparati. Z drugimi aparati, pulmotorji imenovani, pa skušajo ponesrečence, ki so jih omamili eksplozija ali strupeni plini, spet obuditi v življenje.

*

Trdo in nevarno je rudarjevo delo, prsten je njegov obraz in žuljave roke. Srce ima pa čuteče in vanj mu je globoko vsajen čut za pomoč bližnjemu, kakor tako lepo izraža rudarski pozdrav: Srečno! M. B.

Ljubavno pismo

NOVELA

Napisal André Birabeau

Pred vsem mi moraš obljubiti, da boš to pismo mirno do konca prebral, da ne boš katerih vrst preskočil in da se ne boš srdil. Jaz se bom pa potrudila, da ti bom tako pisala, kakor bi vso to istorijo pripovedovala komu neprizadetemu. Torej moj mož je sklenil prebiti praznike na svojem rožnem posestvu. To ti je tako že znano. Omenim samo zato, da pri tej priložnosti še enkrat povem, da temu načrtu svojega moža res nisem mogla ugovarjati. Lucien ljubi svoj rožni vrt nad vse. Zanj pomenita dva prosta dneva dva dni na njegovem rožnem vrtu. To je sklenjeno za vso večnost naprej in živa duša ne sme ugovarjati. In zato, dragi, sem rekla »Nemogoče!« ko si zahteval, naj ne grem z njim, češ da ti ne gre v račune. Če bi vztrajala pri tem, da ostanem v Parizu, bi gotovo kaj zasumil. Saj sva lahko vesela, da ni doslej še ničesar zaslutil. Če bi za vsako ceno hotela ostati v Parizu, bi pa gotovo kaj zaslutil. Ne reci, da bi, če bi te ljubila, lahko ostala v Parizu, zakaj delal bi mi krivico... toda naj nadaljujem. Pripravila sva torej vse za

odhod; Lucien je brzojavil vrtnarju, da prideva; avto je bil založen z bencinom; posadila sem si klobuk na glavo in ogrnila plašč. V tistem trenutku pride pošta: pismo od tebe, dragi! Kako sem se razveselila! Zakaj bilo je debelo, težko pismo, najmanj osem strani, kaj ne? Kajpada bi bilo pametnejše, da sem pismo spravila, da bi ga brala o primernejšem času, ko bi bila zbranjejša. Toda bilo je tvoje pismo! Kako ne bi bila nestrpna? Pretrgam ovoj in... In Lucien, ki je pred vsakim potovanjem tako nepreračunljiv in nervozen, odpre tisti mah vrata in me zagleda s pismom v roki. In zdaj se ti moram nečesa izpovedati, čeprav vem, da boš to nekoč še izrabil zoper mene, nehvaležnež; znam se imenitno pretvarjati. Tvoje pismo, ki ga še brati nisem začela, vtekнем spet nazaj v ovoj in ga malomarno spravim v torbico. Lucienu pa rečem: »Teta Marta te pozdravlja! Nejevoljno kakor je že pri njem navada, mi odgovori: »Ko bi vedela, kako malo me to zanima! Boljše bi bilo, če bi se nekoliko podvzela. Drugače ne bova pred polnočjo tam.« Tako je prišlo, da sem sedela v avtu zraven njega, s torbico na kolenih in tvojim pismom v torbici... Prišla sva na rožno posestvo. Še je bilo svetlo, toda mrak se je že jel spuščati na zemljo. Kakor veš, je rožni

vrt posestvo, ki ga okoliški kmetje vsi vprek imenujejo »grad«, čeprav se nič ne razlikuje od srednje kmetije. Kakih dve sto metrov od njega stoji manjše poslopje. Tam stanuje naš vrtnar. Toliko, da si boš znal stvar predstavljati. Ko zagledava našo hišo, začne Lucien klicati. Navadno se tedaj prikaže Jožef, naš vrtnar, ali pa prišepa Zenzi, njegova debelušna žena. To pot je vse tiho. Lucien zategnjeno zatrobi — spet nič. Odpreva vrata in vstopiva. Pogledava tja proti Jožefovi hiši — vse v temi. Potrkava: nič odgovora. Kaj to pomeni? Tedaj priskaklja Karo, veliki ovčarski pes, in naju radostno pozdravi. Če bi bila Jožef in Zenzi mrtva, bi Karo tulil. Toda — njiju ni, pa ju ni. Kakor se je pozneje izkazalo, nista dobila najine brzojavke. Na vso srečo sva imela ključ od hiše. Odpreva, vstopiva, napraviva luč... Drugače je vselej lepo pogrnjeno, cvetlice stoje na mizi in v hiši je prijetno toplo... To pot pa... Pohištvo hladno, centralna kurjava ledeno mrzla... Predstavljalj si, hiša na samem sredi zime, in nezakurjeno! Ustavila sva se v salonu, ne vedoč, kaj naj storiva. »Ta bo lep!« sem rekla razdraženo. Toda kadar je Lucien na svojem rožnem posestvu, vse drugo pozabi. »Bova pač morala sama naložiti za centralno kurjavo.« pravi. »Saj vendar ni takšna reč!«

Kaj mi je ostalo drugega, kakor da sem šla z njim v klet! Smeješ se, kaj? In si misliš: Prav ji je! Grdoba! Šla sva torej v klet in začela pripravljati ogenj. Na srečo je bilo vse pri roki, kar sva potrebovala: premog, trske, dračje, stari časniki. Položila sva dračje na časnike, trske na dračje in premog na trske. In Lucien je podržal gorečo vžigalico, da bi se vnelo. Pa se ni vnelo! »Papir je prevlažen,« rečem. On skomigne z rameni: »To sam vem...« In zdajci reče nestrpno: »Daj mi pismo tete Marte!« Zbodlo me je v srce in priznati moram, da se tisti trenutek nisem mogla pretvarjati. Trepetala sem po vsem životu, stopila korak nazaj... Sama ne vem več, kaj sem zajecljala. »Tak daj ga že vendar!« reče nestrpno Lucien. Poznaš ga in veš, kako siten zna biti... Tvoje pismo, dragi! Verjemi mi, da sem se zavedala, v kakšni nevarnosti sva. Toda šlo je za tvoje pismo... Za tople, dobre besede, ki si mi jih pisal in ki jih še niti prebrala nisem. Tvoja pisma so ko milovanje, sladka in opojna. Ko bi vedel, kako ljubim tvoja pisma! In tako pismo naj sežgem, ne da bi vedela, kaj je v njem? Ne da bi ga bila prebrala? Ali si moreš predstavljati, kako mi je bilo v duši? Tako, kakor da bi hotela zavrniti tvoj poljub, kakor da bi te sunila od sebe. Kako grdo bi to bilo! »Nu?« vpraša Lucien.

ZVEČER

Schichtova
Zenska hvala
Prežek za pranje**SCHICHTOVA METODA**

je udoben in temeljit način pranja, po katerem se ravna že več tisoč žen. To je tako enostavno: zvečer namočiti v raztopini Ženske hvale, zjutraj enkrat izkuhati s Schichtovim terpentinovim milom.

ZJUTRAJ

Schichtovo
terpentinovo milo**TO JE CELO DELO PRI
SCHICHTOVI METODI**

Grof MONTE-CRISTO

Roman

Napisal Aleksander Dumas

86. nadaljevanje

»Ali je gospa baronica doma?« vpraša bankir.

»Da, gospod baron. Obisk ima.«

»Kdo je pri njej? Gospod Debray?«

»Da, gospod baron,« pritrdi lakej.

Danglars odslovi lakeja in se obrne k Monte-Cristu.

»Gospod Lucien Debray je zapni tajnik notranjega ministra in naš star prijatelj. Zastran svoje žene vam moram povedati, da je iz zelo stare rodbine Servierov, njen prvi mož je pa bil polkovnik marki Nargonne.«

»Gospa baronica žal še ne poznam, pač sem pa gospoda Luciena Debraya srečal koj po prihodu v Pariz pri Morcerfovih.«

»Oho, tak mladega grofa tudi poznate?«

»Da, seznanila sva se na karnevalu v Rimu.«

»Saj res, slišal sem govoriti o nekakšni pustolovščini z razboj-

niki, ki jim je pal v roke in se potem toli čudežno rešil. Če se ne motim, je nekaj takega pripovedoval po vrnitvi iz Italije moji ženi in hčeri.«

»Gospa baronica prosi,« najavi lakej.

VII

Belca

Baron odvede grofa skozi celo vrsto razkošno a neokusno opremljenih sob v budoar gospe Danglarsove, majhno osmerokožno sobo, vso v tapetah, prevlečenih z indijskim muselinom. Naslanjači so bili iz starega, pozlačenega lesa, prekriti s starinskimi tkanimi. Nad vrati so visele raznovrstne slike; edina res okusna umetnina sta bila dva ljubka pastela ovalne oblike, ki sta lepo harmonirala z ostalo opremo.

Gospa Danglars je bila kljub svojim šestintridesetim letom še zmeraj lepota. Sedela je za klavirjem, Lucien je pa listal po nekem albumu.

Lucien je še pred grofovim prihodom seznanil baronico z nekaterimi posebnostmi njenega gosta. Bralci se še spominjajo, kolikšen vtis je napravil Monte-Cristo na Albertove prijateljke, ko je bil pri njem na zajtrku; čeprav ni Debraya izlepa kaj spravilo iz ravnotežja, je ta vtis ostal pri njem še zmeraj živ. To se je kazalo tudi v njegovih besedah, ko je baronici popisoval Monte-Crista. Tako ni čudo, da je zbudil v njej veliko radovednost.

Baronica pozdravi gospoda Danglarsa s smehljajem, s kakršnim ga je le redko osrečila, grofov pozdrav pa odvrne z ljubeznivim priklonom.

»Gospa baronica,« začne Danglars, »dovolite mi, da vam predstavim grofa Monte-Crista, ki mi ga je moj rimski dopisnik kar najtopleje priporočil. Zadosli je, da rečem o njem eno besedo, pa bo prvi mah ljubljenec vseh naših lepих dam: prišel je v Pariz za lelo dni in v tem času namerava zapraviti šest milijonov. To nam obeta celo vrsto plesov, poedin in zabav; upam le, da nas gospod grof pri njih prav tako ne bo prezrl, kakor ga ne bomo mi pri naših malih prireditvah.«

Čeprav je bil način, kako je Danglars grofa predstavil, vse prej ko salonski, je bila novica, da je prišel v Pariz človek, ki namerava v enem letu potrositi uprav kneževsko imetje, toli nevskandanja, da je baronica široko pogledala svojega gosta.

»Kako dolgo ste že v Parizu, gospod?« ga vpraša.

»Od včeraj zjutraj, milostljiva.«

»Povedali so mi, da ste prišli z drugega konca sveta — ali je res?«

»Ne, milostljiva, to pot samo iz Cadixa.«

»O, reči vam moram, da ste si izbrali najneugodnejši čas. Pariz je poleli nekaj strašnega: nikjer plesov, ne prireditev, ne drugih zabav. Italijanska opera je v Londonu, francoska povsod, samo v Parizu ne — da Théâtre-Français sploh ne omenim. Tako imamo za razvedrilo le par nepomembnih konjskih dirk na Marsovem polju in v Saforyju. Ali se jih boste tudi vi udeležili, gospod grof?«

»Milostljiva,« odvrne Monte-Cristo, »pripravljen sem v Parizu povsod sodelovati, če mi bo sreča naklonjena, da najdem človeka, ki bi me uvedel v tukajšnjo družbo.«

»Ali ste ljubitelj konj, gospod grof?«

»Preživel sem del svojega življenja na Jutrovem, milostljiva, in kakor veste, cenijo tam samo dvoje na svetu: zlahnost konj in lepoto žensk.«

»O gospod grof, mislim, da bi ženske lahko prve imenovali.«

»Vidite, milostljiva, kako prav imam, ko pravim, da potrebujem vodnika, da me bo poučil o francoskih šegah.«

Prav takrat vstopi barončina komornica in pove svoji gospe nekaj besed na uho.

Baronica prebledi. »Ni mogoče!« vzkligne pridušeno.

»Gola resnica je, milostljiva,« odvrne komornica.

Gospa Danglarsova se obrne k svojemu možu.

»Ali je res?«

»Kaj, gospa?« se začudi Danglars, vidno vznemirjen.

»Komornica mi je povedala, da je hotel moj kočijaž zapreči, pa ni našel konj v hlevu. Vprašam vas, kaj naj to pomeni!«

»Poslušajte, da vam pojasnim!«

»O, saj poslušam, gospod, zakaj zelo sem radovedna, kaj mi boste povedali. Ta dva gospoda bosta tako ljubezniva, da bosta razsodila med vami in menoj; zato naj jima stvar pojasnim. Baron

ima deset konj v hlevu, dva med njimi sta moja, dve čudoviti živali, najlepša belca v vsem Parizu — saj ju poznate, gospod Debray. Nu, pravkar si je hotela gospa Villefortova izposoditi moj voz za majhen izprehod — toda mojih belcev ni nikjer več! Gotovo je gospod Danglars z njima zaslužil par tisočakov. O, kako mrzim to plebejsko mešetarstvo!«

»Baronica,« odvrne Danglars, »konja sta bila preiskra za vas in predivja, saj sta imela šele štiri leta. Poiskal vam bom dva še lepša, če ju le najdem, dve mirni, krotki živali, pri katerih mi ne bo treba drhteti v večnem strahu.«

Baronica skomigne z izrazom globokega prezira ramena.

Danglars se je napravil, kakor da tega ne bi bil opazil. Obrnil se je k Monte-Cristu.

»Žal mi je, da se nisem že prej seznanil z vami, gospod grof. Ponudil bi bil vam ta dva konja — na pol zastonj sem ju dal. Kakor sem že rekel, predivja sta mi bila, pa sem se ju hotel odkrižati.«

»Hvala, gospod, ravno davi sem si kupil dve dokaj lepi živali in še ne predrago. Ali ju hočete pogledati, gospod Debray? Če prav vem, ste dober poznavalec konj.«

Med tem ko je Debray stopil k oknu, se je Danglars približal svoji ženi.

»Sami presodite,« ji je čisto tiho dejal, »ponudili so mi zanju celo premoženje. Ne vem, kateri norec je mogel to biti, ki je poslal svojega intendanta k meni; vem le to, da sem pri kupčiji zaslužil šestnajst tisoč frankov. Ne kujajte se zaradi tega, dam vam štiri tisoč zato in Evgeniji prav toliko.«

Gospa Danglarsova ošine svojega moža z uničujočim pogledom.

»Če se ne motim,« vzkligne Debray, »sta vaša konja vprežena v grofov voz.«

»Moja belca!« krikne gospa Danglarsova in plane k oknu. Danglars je zazijal od osuplosti.

»Ali je mogoče?« se začudi Monte-Cristo.

»Neverjetno,« zamrmra bankir. Baronica šepne Debrayu nekaj besed na uho. Mladi mož stopi h grofu.

»Baronica vas vpraša, za koliko vam je njen mož prodal konja?«

»Natanko sam ne vem; moj intendant me je hotel presenetiti in mi ju je kupil, ker pozna mojo strast za zlahne živali. Če se ne motim, me stanca trideset tisoč frankov...«

Debray sporoči baronici grofov odgovor. Instinktivno čuteč, da se prava nevihta šele pripravljajo, zamrmra nekaj besed o poslin in se hlastno poslovi. Monte-Cristo je vedel, koliko je ura; prikloni se pred baronico in se takisto poslovi ter prepusti barona njegovi usodi.

»Lepo,« mrmra odhajaje, »svoj namen sem v glavnem dosegel. Baronov zakonski mir je takorekoč v mojih rokah. Škoda le, da se nisem seznanil z gospodično Evgenijo. Sicer pa, kar ni danes, je lahko še jutri — saj imamo čas!«

Dve uri pozneje je dobila gospa Danglarsova od grofa Monte-Crista nad vse ljubeznivo pismo. Za nič na svetu, ji je pisal, ne bi maral svojega prvega nastopa v Parizu oskruniti s tem, da bi spravil toli lepo damo v obup; zato jo prosim, naj vzame konja nazaj. Ko sta stala belca spet v Danglarsovem hlevu, sta imela prejšnjo opravo, samo da jima je dal grof v sleherni rozeto nad uhlji vstati demante.

Tudi Danglars je dobil pismo. Grof ga je prosil, naj mu ne zamere, ko je vrnil baronici konja na nekoliko orientalski način.

Zvečer se je grof odpeljal z Alijem v Auteuil. Drugi dan dopoldne pokliče grof Nubijca k sebi.

»Slišal sem,« ga ogovori, »da znaš spretno metati laso.«

Ali prikloni in se ponosno zravnja.

»Ali bi mogel z lasom ustaviti vola?«

Ali vnovič prikloni.

»Leva?«

Ali napravi kretnjo človeka, ki meče laso, in poskusi oponašati preplašeno rjojenje zveri.

»Razumem,« odgovori grof, »lovil si leve. Ali bi mogel ustaviti dva podivjana konja?«

Ali se nasmehne.

»Prav, poslušaj torej. Kmalu bo pridiral tod mimo voz, preden bosta pa vprežena dva belca — ista, ki sta bila včeraj še moja. Ta voz imaš ustaviti pred to hišo, pa čeprav se konja pobijeta.«

Ali odide na cesto in potegne pred vrati črto čez tlak; potem se vrne h grofu, ki ga ni niti trenutek izpusil iz oči, in mu pokaže to črto.

Grof ga nežno potreplja po ramih. Nubijec odide nato pred hišo, sede na vogalni kamen in si mirno zažge svoj čibuk.

Profi peti uri popoldne se zaslisi iz daljave zamolklo drdranje, ki je prihajalo vse bližje; zdajci se prikaže na cesti kočija v najhujšem diru. Voznik je zaman skušal ukrotiti podivjana konja. Peneč se, z razmršeno grivo sta kakor iz uma dirjala v pogubo.

V vozu sta sedela mlada žena in deček kakih sedmih let; v smrtnem strahu sta se držala v krčevitem objemu in nista mogla od groze niti krika izustiti. En sam kamen da pride pod kolo, ali pa če bi se voz zadel ob kakšno drevo, bi se zdrobil na tisoč koscev. Na cesti so postajali ljudje in kričali od strahu.

Zdajci odloži Ali čibuk, potegne laso iz žepa, ga zavijti, da se trikrat ovije levemu konju okoli prednjih nog, se dá nekaj korakov potegniti za njim, tedaj

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

pa telebni zvezani konj po fleh in ohromi še drugega, ki je hotel še bolj splašeno planiti naprej. To priložnost porabi kočijaž, da skoči s kozla; toda že je bil Ali zgrabil z železno roko drugega konja za nozdrvi, in žival je rezgajaje od bolečine obstala ko prikovana.

Vse to se je odigralo v drobcu sekunde. V tem je planil iz hiše, pred katero se je dogodek pripetil, neki gospod in z njim več slug. V trenutku ko je kočijaž odprl vratca, je dvignil iz voza damo, ki se je z eno roko krčevito oprijemala usnjate blazine, z drugo pa stiskala k sebi svojega nezavestnega sina. Monte-Cristo odnese oba v salon in ju položi na divan.

»Ne bojte se, milostljiva, rešeni ste.«

Dama se je počasi zavedla. Nemo pokaže na svojega sina.

»Razumem vas, milostljiva,« reče grof, opazovaje nezavestnega otroka, »toda bodite brez skrbi, nič hudega se mu ni zgodilo, le od strahu je izgubil zavest.«

»O gospod,« vzklikne obupano mati, »poglejte, kako je bled! Moj sin, moj otrok, Edvard — ali me ne slišiš? Tak odgovori svoji materi! O gospod, pošljite po zdravnika! Vse moje premoženje fistemu, kdor mi reši sina!«

Monte-Cristo odpre neko omarico, vzame iz nje stekleničico iz češkega stekla s krvavo rdečo tekočino in kane eno samo kapljico na otrokove ustnice.

Deček odpre pri priči oči. Toda še zmeraj je bil bled ko smrt. Mati zavrisne od brezumnega veselja.

»Kje sem?« vpraša nato začudeno. »Komu sem dolžna zahvalo za toli čudežno rešitev?«

»Milostljiva,« odgovori Monte-Cristo, »pri človeku ste, ki je neizmerno srečen, da vas je mogel rešiti.«

»O, moja pregrešna radovednost, kako se je maščevala nad menoj! Po vsem Parizu niso govorili drugega kakor o lepih konjih gospe Danglarsove, pa je še mene premamil vrag, da sem se hotela z njima peljati.«

»Kaj,« vzklikne grof z odlično igranim začudenjem, »to naj bosta baronična konja?«

»Da — ali mar baronico poznate?«

»Seveda, milostljiva, zato sem dvakrat srečen, da sem vas rešil iz nevarnosti, ker bi krivdo za prestano nevarnost lahko na mene zvrnili; zakaj jaz sem fisti, ki sem včeraj kupil konja od barona, a sem ju potem poslal baronici nazaj, ker se ji je toliko tožilo po njima.«

»Potem ste pa vi fisti grof Monte-Cristo, ki mi je Hermina o njem včeraj pripovedovala?«

»Da, milostljiva.«

»In jaz, gospod, sem Heloiza Villefortova.«

Grof se prikloni kakor mož, ki je prvič slišal neko ime.

»O kako hvaležen vam bo gospod Villefort!« vzklikne Heloiza. »Rešili ste mu ženo in sina, zakaj da ni bilo vašega junaškega lakeja, bi bila zdaj oba mrtva, moj otrok in jaz.«

»O, milostljiva, še zdaj se srestem, če se spomnim nevarnosti, ki ste jo prestali.«

»Zato mi pa morate dovoliti, da po zaslugi poplačam požrtvovalnost tega človeka.«

»Milostljiva, prosim vas, ne pokvarite mi Alija ne s hvalo ne z nagradami. Ali je moj suženj; s tem, da vam je rešil življenje, je služil meni, to je pa njegova dolžnost.«

»Toda tvegal je vendar življenje!« pripomni gospa Villefortova. Grofove besede so napravile nanjo velik vtis.

»Rešil sem mu nekoč življenje,« odvrne Monte-Cristo, »zato smem razpolagati z njim.«

Med kratko tišino, ki je sledila tem besedam, si je grof utegnil ogledati otroka, ki ga je mati obisipala s poljubi. Bil je majhen in droban deček z gladko belo kožo, kakor jo imajo po navadi le rdečelasi otroci — in vendar so mu padali na čelo gosti sršasti črni lasje. Njegove žive oči so izdajale lokavost in otroško izprijenost. Otroku je bilo osem let, a človek bi mu jih prisodil najmanj dvanajst. Prvo kar je storil, ko se je zavedel, je bilo, da se je izvil iz materinega objema in odprl omarico, iz katere je bil grof vzel stekleničico čudodelne pijače. Ne da bi bil prosil dovoljenja, jo je hotel odmašiti.

»Ne dotikajte se teh stvari, prijatelj,« reče hlasno grof. »Nekateri teh tekočin so nevarne, ne samo, če jih človek pije, temveč že ako jih samo povonja.«

Gospa Villefort prebledi in potegne sina k sebi. Toda ko jo je strah minil, ošine s kratkim, a tem živahnejšim pogledom omarico. Grofu to ni ušlo.

Tisti trenutek stopi v sobo Ali. Gospa Villefort se zgane od veselja. Še tesneje pritisne sina k sebi in mu pravi:

»Edvard, oglej si tega dobrega moža: svoje življenje je tvegal, da je ustavil splašena konja. Zahvali se mu, zakaj da ni bilo njegova, naju ne bi več bilo med živimi.«

Otrok namrdne usta, se zaničljivo obrne proč in pravi:

»Pregrd jel!«

Grof se nasmehne, kakor da je to pričakoval. Mati blago pokara svojega otroka.

»Vidiš,« reče grof arabski Aliju, »ta dama je prosila svojega sina, naj se ti zahvali, ker si jima rešil življenje, otrok ji je pa odgovoril, da si pregrd.«

Ali obrne svoj umni obraz proti otroku in ga na videz brezizrazno pogleda; toda v drgetu njegovih nosnic je grof bral, da je Arabec ranjen v srce.

»Ali stalno tu stanujete?« vpraša gospa Villefortova in vstane, hoteč se posloviti.

»Ne, milostljiva, stanovanje imam na Elizejskih poljanah števil. 30. A kakor vidim, ste se že opomogli in odhajate. Zapovedal sem, da vprežejo vašo konja v moj voz in Ali, ta grdi človek,«

Dva voza in ena želja

»Vidiš, takle voz bi potrebovala...«

se obrne z nasmehom k dečku, »vaju bo imel čast odpeljati domov. Med tem bo vaš kočijaž spravil vaš voz v red, nato ga bodo pa moji ljudje odpeljali nazaj h gospe Danglarsovi.«

»Ne, s tema konjema se ne upam več peljati!« vzklikne v strahu gospa Villefortova.

»O, ne bojte se, milostljiva, v Alijevih rokah bosta krofka ko dve jagnjeti.«

Res je med tem Ali stopil h konjema, ki so ju bili z velikim trudom spravili na noge. V roki je imel majhno, z vonjavim octom napojeno gobo; z njo odrgne konjema vse znojne in penaste nozdrvi in senca. Konja jamefa hrzati in se tresti po vsem životu.

Potem dá Ali sredi med množico radovednežev, ki sta jih bila privabila pred hišo trušč in poškodovani voz, vpreči konja v grofovo kočijo, prime za vajeti in stopi na kozla. V veliko začudenje navzočih, ki so še malo prej videli konja vsa divja, je moral počiti z bičem, da ju je spravil v počasen tek.

Komaj je bila gospa Villefortova doma, je napisala gospe Danglarsovi tole pismo:

Ljuba Hermina!

Pravkar je na čudovil način rešil mene in mojega sina isti grof Monte-Cristo, ki sva o njem snoči govorili. Tako ste se navduševali zanj, da si nisem mogla kaj in sem se vam smejala. Danes pa vidim, da je mož res vreden vašega navdušenja. Vaša konja sta se mi splašila in zdirljala po cesti, kakor bi bil sam peklenšček šinil vanju. Moj ubogi Edvard in jaz bi bila prav gotovo treščila v kakšen vogal ali drevo in si razbila glavo, da ni neki Nubijec, grofov sluga, najbrže na njegovo znamenje, s smrtno nevarnostjo kónj ustavil. Še zdaj se mi zdi pravi čudež, da ga nista podivjani živali pomandrali. Potem je prihitel grof, odnesel Edvarda in mene v hišo in tam mojega sina spet obudil v življenje. Pravkar sem se pripeljala v njegovem vozu domov, vašega vam bodo pa jutri poslali. Vaša konja se vam bosta zdela po tem dogodku hudo oslabela; čisto otopela sta, kakor da si ne moreta oprostiti, da sta se dala človeku okrotiti. Grof me je prosil, naj vam sporočim, da jima daste dva dni odpočitka na steli, krmili ju pa smete samo z ječmenom; potem se jima bo spet vrnila prejšnja moč, to se pravi divjost.

Zbogom! Ne zahvalim se vam za konja, četudi se prav za prav ne smem zaradi njiju srditi na vas; zakaj ravno njima se imam zahvaliti, da sem se seznanila z grofom Monte-Cristom, človekom, ki je ne glede na svoje milijone od site nevsakdanji, velezanimiv problem. Hotela bi ga za vsako ceno prešudirati, pa čeprav bi se zato morala še enkrat peljati z vašo vprego.

Edvard je prebolel nesrečo s čudovitim pogumom. Sicer je izgubil zavest, toda pred tem ni niti najmanj vzkriknil in tudi potem ni preločil niti kapljice solze. Gotovo boste spet rekli, da me materinska ljubezen slepi; toda reči moram, da je v tem drobnem, toli slabotnem, toli nežnem telescu železna duša. Valentina lepo pozdravlja gospodično Evgenijo; iskren poljub od mene!

Vaša

Heloiza Villefortova.

Stroški za velefilm v številkah

(Glej prejšnjo številko!)

Zdaj si pa oglejmo še režijske stroške: za najemnino in vzdrževanje ateljejev, za razsvetlavo in kurjavo. Mnogo ni, če rečem 1.800.000 dinarjev. Filmali so v »Imperial-Studijih« v Boreham-Woodu. Filmanje je trajalo šest tednov, kar je prav malo, toda priprave so trajale dobre tri mesece. Charles Laughton se pred filmanjem — nekaj mesecev ni bril, samo da bi bil videti bolj »pristen«.

Kljub temu, da niso plačali nikakršnih najemnin za gradove Hampton-Court, Hatfield-House in Long-Crendon, so stali vendar vsi prirodni posnetki več ko 2.520.000 Din.

venor Streeta« na grad Hampton-Court in nazaj je stal malenkost 254 tisoč 200 dinarjev.

Poleg vsega je pa bila še zavarovalnica, ki je zahtevala masne premije. »Lloyd's Insurance« je zavarovala vse »kar leze ino gre« in ves inventar. Glavnega junaka, režiserja, tehniškega vodjo in prvega operaterja so morali zavarovati celo »za zdravje«. Vzemimo, da je film skoraj že skončan, pa kdo izmed le-teh zbolli. Nekoč je pri filmanju zbolela neka igralka — samo za dva dni — in to je stalo tisto družbo »piškavih« 552.000 dinarjev. Človek ne bi verjel,

Clark Gable in Joan Harlow v filmu »Red dust«

Režiser Aleksander Korda je dobil za plačilo 1.100.000 dinarjev. Za godbo in skladbe so plačali 115.000 Din.

Omenim še plače tehniških delavcev in operaterjev. Njihov vodja z dvema asistentoma in pomožnim osebjem so dobivali tedenske nagrade po 280.000 dinarjev. Električarjem so plačali 245.000 dinarjev. Zvočni operater in njegovi pomagači so prejeli 110.000 dinarjev, vodja produkcije, ki nadzira izvršitev vseh ukazov, in njegovo pomožno osebje 245.000 dinarjev, »cutter«, ki s svojimi pomočniki krajša, reže in končno sestavi film, pa 208.000 dinarjev. Leti so imeli še šest tednov po dovršitvi filma polne roke dela.

Za filmanje so porabili 34.000 m negativnega materiala, a na koncu je ostalo le 2.700 metrov za predvajanje uporabljivega filma. Filmski trakovi so stali 480.000 dinarjev, razvijanje in kopiranje 540.000 dinarjev. A da ne pozabim: še za napise so plačali okoli 22.000 dinarjev. Račun za dobavo električnega toka je znašal 138 tisoč 150 Din. Prevoz pisarn iz »Gros-

pa je vendar tako. Sicer pa hočem s tem primerom samo povedati, da je spričo takih nevarnih momentov zavarovalna premija razumljivo visoka. No, šest ali sedem mest bo taka številka že imela.

Skupno je stal torej film »Zasebno življenje Henrika VIII.« okoli 20 milijonov dinarjev. Če prav previdno cenim, bo profit za »London Film Productions Company«, ki je delo sfilmala, približno 59.404.500 dinarjev. Torej je po tej računici stala minuta filmanja približno 200.000 dinarjev, predvajanje prikrojenega in pristriženega filma bo pa skupno vrglo v minuti 800.000 dinarjev.

Seveda so vse te poslednje številke o dobičku vprav bajneslovne. Toda film je režiral menda najboljši režiser na svetu, v glavnih vlogah so najboljši angleški igralci — a k sreči se v naši dobi nekam mrzlično osvežujejo spomini na svetlo ali strašno preteklost. Naši ljudje hrepenijo po tem, da vidijo veliko preteklost z zgodovinsko resničnim ozadjem na platnu.

Marles Graves.

Boj za Chaplinova otroka

Še zmerom beremo od časa do časa o kakšnem procesu Charlieja Chaplina proti njegovi bivši ženi Liti Grey. Izprva je Lita Grey uprizorila ono znano afero, ko ji je šlo za to, da doseže ločitev od Chaplina. Ni se strašila niti izsiljevanja, da bi zmagala, in naposled se ji je res posrečilo doseči, da ji je moral Chaplin plačati veliko odpravnino. Zaradi te afere je Chaplin zašel v precejšnjo stisko in le malo je manjkalo, pa bi ga bila afero spravila na kant, zakaj ameriška ženska društva so mu napovedala neizprosno bojkot.

Toda še potem, ko so odmevi te ločitvene afere že zdavnaj zamrli, Lita Grey še zmerom ni mirovala, dokler ni dosegla, da se je Chaplin obvezal plačevati še posebej za vzgojo svojih dveh sinov. Pred dobrim letom dni je Lita Grey vnovič udarila po Chaplinu, ko je hotela svoja dva sinova spraviti kot igralca k filmu. Delala se je, kakor bi ji to bilo krvavo potrebno, češ da od tega, kar dobi od umetnika, ne more živeti. Chaplin je protestiral zoper takšno izrabljanje svojih otrok. Šel je celo sam na sodišče in naposled izposloval sodno

odločbo, da Lita ne sme prodajati njegovih otrok filmskim družbam.

Nekaj časa je bil mir. Zdaj se je pa v zvezi s Chaplinovima sinovoma začela pripravljati nova afera. Charlie Chaplin je bil namreč za vzgojo svojih otrok izdal že velike denarje in je zdaj dal kot njun varuh pregledati, kam so ti denarji šli. Saj je zadnje čase plačeval 1500 dolarjev na mesec samo za vzdrževanje in vzgojo svojih dveh otrok, to je po današnjem tečaju svojih 60.000 Din na mesec. Lita Grey je pa rekla, da s tem denarjem ne more otrokoma zagotoviti spodobne vzgoje, ter je vnovič spravila Chaplina pred sodišče.

Chaplin sam na to razpravo ni prišel. Dal je pa sporočiti, da je nemogoče zapraviti za vzgojo in pouk obeh otrok — Charlesu je osem let, Sidneyu pa sedem — več ko 1500 dolarjev na mesec. Zahteval je, da mati pojasni, kako je mogla v 22

mesecih porabiti za otroka 33.000 dolarjev (skoraj poldrug milijon Din).

Pri prvem zaslišanju se je Lita Grey obnašala, kakor bi bila iz uma, zapadla je v histerične krče in udarila Chaplinovega odvetnika v obraz. Zato so morali razpravo odložiti. Na prihodnji razpravi je predložila sodišču račun o izdatkih za otroka, da se bo sodnik sam prepričal, da je šel denar res samo za Chaplinova sinova. Toda sodnik ni bil mnenja, da bi mogla dva osemletna dečka porabiti poldrug tisoč dolarjev na mesec, in je razsodil, da se dosedanji Chaplinov prispevek za vzdrževanje in odgojo otrok za tretjino zniža.

Lita Grey je bila strašno ogorčena nad razsodbo in jo je skušala za vsako ceno ovreči. Pa se ji ni posrečilo. Vzlje temu pa smemo pričakovati v doglednem času novih procesov med Chaplinom in njegovo ločeno ženo zaradi njunih otrok.

Obisk pri domačem podjetju

Ker se dan na dan bere po vseh časopisih in sliši vsakodnevno reklama v radiju in se že tudi splošno govori, da ima domača firma Drago Gorup & Co. na Miklošičevi c. 16/I., v Ljubljani, izvanredno lepe damske plašče, moške obleke in sploh vsa oblačila, je naš urednik posetil to firmo z namenom, da si to naše domače podjetje ogleda na licu mesta.

Gospod Gorup, lastnik te tvrdke, je našega urednika le z njemu lastno dobrosrčnostjo in ljubeznivostjo sprejel, mu razkazal vse prostore, ki so v vsakem oziru vredni pozornosti. Povsod vlada trgovska praktičnost in red.

Z vso trgovsko zgovornostjo in vpludnostjo mu je šef firme razkazal, kaj vse se tu izdeluje, kar naj na tem mestu tudi našim cenjenim čitateljem povemo in sicer: damski plašči vseh vrst in fazon za pomlad, poletje in jesensko-zimsko sezono, damske kostume za potovanje, šport, za ježo, turistovske specialne obleke za dame, gospode in deco, krznene plašče, moške obleke vseh vrst, moške suknje, površnike in sploh vsa moška oblačila. Poleg tega ima tvrdka svojo lastno krznarijo, kjer izdeluje vsa v krznarsko stroko spadajoča nova dela in tudi vsa popravila.

Pri pregledu posameznih izdelkov se je naš urednik direktno čudil, da se vse to izdeluje pri nas doma in je že naše domače podjetje tako napredovalo, da nismo več odvisni od raznih pariških, berlinskih in dunajskih takozvanih model-ateljjev. Prepričani smo, da se vsaka še tako izbirčna dama prav lahko obleče najmodernejše pri domači tvrdki, kjer bo postrežena prav gotovo tako, da bo res zadovoljna in bo priporočala tudi naprej našo domačo firmo.

Naš urednik se je kar začudil, ko mu je g. Gorup pokazal in demonstriral svoj izum — to je patentirano »GOKO« pelerino — šotor, ki je res nekaj novega in nad vse praktičnega. To je namreč univerzalna pelerina, ki se lahko po potrebi uporabi tudi kot šotor, v katerem je prostora za eno ali pa tudi dve osebi, kakor se pač šotor postavi. Uporaba tega šotora je mogoča na več načinov. — Blago je absolutno nepremočljivo, in je po dežju že v desetih minutah suho. Do sedaj so turisti in izletniki nosili po cel dan mokro in težko pelerino, dočim bodo sedaj lahko imeli novo patent-pelerino, ki s količki in

vrvmi ne tehta več kot 1,25 kg in ki se po dežju posuši že v desetih minutah.

Tukaj se vidi, da je gosp. Gorup ustvaril nekaj za naše turiste, kar bo ta plemeniti in lepi šport še povzdignilo.

Ta pelerina je praktična za kopalce, lovce, ribiče in sploh za vsakega športnika. Ker je pelerina jako široka se lahko pod njo nosi velik in napolnjen nahrbtnik, kar ima tudi za turista veliko važnost.

Vse to si je naš urednik ogledal in se prepričal o starem dejstvu, da naša domača slovenska delavnost z lahkoto doseže vse cilje in da domače blago in izdelava prav nič ne zaostajata za inozemsko robo, ki je mnogo dražja od domačega izdelka.

Zato opozarjamo naše čitatelje, da kupujejo domače blago pri domači firmi: Drago Gorup & Co., Ljubljana, Miklošičeva cesta 16/I.

Filmske novosti

Hans Albers — »Peer Gynt«

V svojem naslednjem filmu se bo pokazal Hans Albers v vlogi »Peera Gynta«. Gustafu Gründgensu name ravajo poveriti režijo.

Elizabetha Bergner

Londonski listi poročajo, da je Elizabetha Bergnerjeva v igri »Escape me Never« (Ne zapusti me nikdar!) med prizorom na odru omedlela. Umetnica je igrala glavno vlogo; zaradi popolne izčrpanosti ni mogla nadaljevati igre. Uprava je bila prisiljena za nekaj dni zapreti gledališče. Zdravniki so ugotovili, da se je priljubljena igralka zastrupila z ribami.

Greta Garbo

Švedska je ponosna na svoje velike ljudi. Pravkar pripravlja vlada izdajo novih znamk. Na znamkah v vrednosti ene švedske krone bo slika Grete Garbo in odtis njenega podpis. Vsekakor velika počastitev umetnice, kajti doslej so bile na švedskih znamkah zmerom le slike vladarjev.

Marlena Dietrich

Največje gledališče na Broadwayu se je pogodilo z Marleno Dietrichovo, da bo za bajno plačo igrala v tem razkošnem newyorškem gledališču. Ta čas bo seveda morala prekiniti filmanje.

Meščanska kuhinja

Vlagajte jajca; zdaj so poceni!

Sleherna gospodinja naj kupuje takrat, kadar so živila najcenejša. Današnji dan lahko vložimo skoraj vsa živila v tesno zaprte steklenice, ali jih pa na kakšen drug način konzerviramo.

Zdaj je pravi čas za nakup jajc!

Vendar moramo že pri nakupu biti previdni, da nam prekupčevalke ne obesijo slabih, starih ali pokvarjenih jajc. Najlaže se prepričamo o svežosti jajc, če si vsako posebej ogledamo, držeč ga proti luči. Sveža jajca so popolnoma čista. Če je jajce pokvarjeno, vidimo v njem temne točke in motne lise. Če sveže jajce potresemo, se vsebina prav nič ne zgane, pri poležanem in starem jajcu pa klopota.

Popolnoma zanesljiva je pa ta-le preskušnja: V litru vode skuhamo 7 dkg soli. Ko se voda ohladi, polagamo jajce za jajcem previdno v vodo. Samo prav sveža jajca se potopijo na dno, dočim se nekoliko starejša ne potopijo prav do dna, a pokvarjena plavajo na površini vode.

Konzerviranje

Jajca lahko vložimo v apneno vodo, v »Garantol« ali vodno steklo. Je sicer še nekaj drugih načinov, toda ti so najpogostejši in menda najzanesljivejši. Posoda za vlaganje je lahko steklena, lončena ali pa lesena. Seveda je treba posodo pred uporabo temeljito očistiti.

Najcenejše je vlaganje v apne-

no vodo. V 12 litrov prekuhane vode denemo 1 kg gašenega apna in pol pesti soli. To mešanico pripravimo in jo pustimo čez noč.

V posodo polagamo očiščeno jajce tik jajca s konico navzdol, plast na plast. Ko so vsa jajca vložena, pre-

Adria prašek je boljši

vidno nalijemo pripravljeno apneno mešanico nanje. Tudi apneno vsedlico iztresemo na vrh. Apnena mešanica naj sega vsaj 10 cm nad vložena jajca. Posoda naj bo vselej pokrita. V apneni vodi vloženi jajci ne kuhamo v mehko ali v trdo, ker postane lupina od konzerviranja zelo krhka, sicer jih pa lahko uporabimo za kakršnokoli kuho.

V vodno steklo vložimo jajca tako: v 10 litrov prekuhane in ohlajene vode vlijemo 1 liter natronovega vodnega stekla. Način vlaganja je isti kakor v apneni vodi.

Če jih pa hočemo vložiti v »Garantol«, damo na vsak liter vode 10 gr »Garantol«. Način vlaganja je točno predpisan na navodilu, ki je priloženo »Garantol«. Posode pokrijemo in povežemo z antikarbonatnim papirjem, ki ga dobimo pri nakupu »Garantol«.

Prav sveža jajca, ki jih pravilno vložimo, ostanejo leto dni sveža in okusna. Posode z vloženi jajci hranimo na hladnem prostoru.

H U M O R

Pri brivcu

»Briti, prosim?«
»Ali imate še zmerom tisto britev, ki ste me predvčerajšnjim z njo brili?«
»Da, gospod, natanko tisto!«
»Potem bi prosil, da me prej kloroformirate.«

Nalezljiva bolezen

Stari Škrba se strašno boji bacilov. Ondan se pelje z vlakom. Nasproti mu je sedela mlada mati z otrokom. Otrok se dere, kakor bi ga iz kože devali.
»Hm... oprostite... da nima nemarka vaš otrok kakšnealezljive bolezni?« vpraša s strahom gospod Škrba.
»Nalezljive bolezni? Vi bi bili lahko veseli, če bi to bolezen našli. Otrok dobiva zobe.«

Pustolovec

»Zakaj vendar ne greš k ortopedu, da ti uravna tvoje noge na »O«? Dan današnji se dajo take reči lepo popraviti!«
»Kaj ti ne pride na um! Ali ne veš, da vsa dekleta za menoj nore, meneč, da imam motorno kolo?«

Dve otroški

»Mama, zakaj se nočeš z menoj igrati?«
»Ker ne utegnem!«
»Zakaj ne utegneš?«
»Ker moram delati!«
»Zakaj moraš delati?«
»Da zaslužim denar.«
»Zakaj moraš zaslužiti denar?«
»Da imaš kaj jesti.«

Mali se za trenutek zamisli, potem pa veselo zavriska: »Pojdi, mama, igrava se — saj nisem nič lačen.«

Mati svojemu malemu sinčku: »Zdaj je post, Janezek, tudi ti se moraš čemu odreči. Kaj bi torej najlaže pogrešal v tem času?«

Janezek brez premisleka odgovori: »Milo, mamica!«

Flegma

Zapltnikovega Lipeta so v gostilni čisto po nedolžnem pretepli in vrgli na cesto. Neki njegov znanec je slučajno prišel mimo.
»Pa se pustiš pretepti in na cesto vreči, če nisi nič kriv?«
»Eh,« odgovori Lipe, »saj je vseeno. Ko sem bil pa tako že namenjen iti domov.«

Zdravniške

K zdravniku priteče frkolin.
»Gospod doktor, po provizijo sem prišel!«

»Kaj? Po kakšno provizijo?«
»Ali se ni prej oglasil pri vas neki gospod z izpahnjeno nogo?«

»Da!«
»Vidite, jaz sem tisti, ki sem pred našo hišo zdrsal sneg na hodniku — in ravno tam je gospod padel.«

»Desna noga me boli, gospod doktor.«

»To je od starosti.«
»Ne govorite neumnosti, gospod doktor, saj je leva prav toliko stara!«

Še ena o Wranglu

Mlad častnik je prinesel Wranglu neko poročilo. Med poročanjem ga je zdajci obšel nemir, zakaj general je neprestano gledal njegove škornje. Častnika je to tako zmedlo, da je začel jecljati.

»Vidiš, dečko,« je zagrmel Wrangel, »tako je, če ima človek slabo vest. Kar zapiši si 24 ur zapora zaradi nepravilnih ostrog!«

Častnik se pa ni dal ugnati. »Dovolite, ekscelencija, pripombo, da ima tudi vaša ekscelencija enake ostroge!« Wrangel je z nasmehom prikimal in dejal:

»Prav imaš, sinko, zato pa lahko obenem še zame odsediš 24 ur!«

Najnovejša škotska

Sir D., Škot z najsevernejšega severa, je sedel nekega dne v avli hotela, kjer je stanoval, in je bil tako pobit in žalosten, da bi se kamnu smilil. Nekega njegovih prijateljev je pogled nanj presunil; stopil je k njemu, da ga potolaži.

»He, old boy,« ga potrepil po ramenu, »kaj ti pa je? Strašno nesrečen se mi vidiš!«

»Kaj še nisi nič slišal o moji tragični izgubi?«

»???«
»Pomislic, jame tedaj sir D. pripovedovati. Nekdo mi je rekel, naj vržem šiling v Temzo, češ da to srečo prinese.« Nesrečnež globoko vzdihne.
»Nu, in?« vpraša prijatelj.
»In? Še izprašuješ? Vrgel sem šiling v Temzo, in kaj se zgodi, ravno meni se zgodi: utrga se mi nit, ki sem ga zanjo privezal!«

Nove knjige

Blaž Jurko: Moje dogodivščine. V založbi konzorcija »Nove Dobe« v Celju je izšla knjiga, ki prinaša življenske dogodivščine danes 75-letnega, širom Slovenije znanega Blaža Jurka. Knjiga je vse-

Pomlad
vabi na sprehod. Te elegantne čevljičke iz črnega ali rjavega semiša smo pripravili k Vašemu pomladanskemu kostimu.

129:—

Za izlete
potrebujete udobne čevlje z nizko peto in široko obliko. Ti so izdelani iz najboljšega boka z močno usnjeno peto.

99:—

Nota

Vabimo Vas k nakupu v najcenejši oblačilnici

A. Presker

Sv. Petra cesta 14

skozi polna močnega humorja, verno nam slika svojo dobo, na zanimiv način in v dobrem jeziku nam prikazuje burkasto doživljanje in dejanja lovca, večnega popotnika, 45 let na deželi delujočega učitelja, kmetovalca itd., ki je bil povsod v življenju po svoje na mestu, polnokrven in samosvoj, kakor je danes, žal, takih osebnosti čim dalje manj med nami. Avtor sam trdi, da je življenje še vedno lepo, samo živeti je treba znati. Nauk, kako se to doseže, nam nudijo pestri, tu opisani dogodki na najzabavnejši način. Kakor je avtor sam velik original, tako je originalna knjiga, ki pomenja novost posebne vrste. Ne odlašajte z naročilom te vesele knjige, ker je njena naklada nizka. Lepo opremljena knjiga obsega na 192 straneh 49 poglavij in stane samo 10 Din, po pošti 12 Din. Naročila sprejema uprava »Nove Dobe« v Celju. — Knjiga se dobi tudi v knjigarnah.

Vse lepe žene v Parizu

uporabljajo, da ohranijo svežost svojemu obrazu in da dosežejo od vsakogar zavido. dobrodejno in nepogrešljivo

CRÈME SIMON

Zjutraj in na večer jo namažite na še od umivanja vlažno kožo; dela čudeže.

CRÈME SIMON

SIMON PUDER
SIMON MILO

Trajno ondulacijo

po najnovejši dunajski metodi izvršuje damski frizerski salon

Stane Rakar, Ljubljana
Prešernova ulica 9 (vis-à-vis Kreditnega zavoda)

Za vsake lase garantiran uspeh in je vsaka najmanjša poškodba las kakor kože popolnoma izključena

Posetite nas in prepričali se boste!